meniniu verpstuku. Kapas datuotinas V a. antrąja puse.

Kitas įdomus kapas Nr. 17 rastas paminklo Š pakraštyje. Čia 0,60 m gylyje pastebėti 2,45x0,40 m dydžio skobtinio karsto kontūrai. Mirusysis palaidotas galva į ŠR, karste. Galvos kairėje pusėje, smaigaliu į R, gulėjo 23 cm ilgio įmovinis ietigalis karklo lapo formos plunksna. Ties ietigaliu, skersai karstą, smaigaliu į Š buvo padėtas mažai naudotas 27 cm ilgio dalgelis, 21 cm ilgio ašmenimis. Po dalgeliu pakištais ašmenimis gulėjo 16,5 cm ilgio įmovinis kirvis, o 0,85 m nuo karsto R galo, smaigaliu į V gulėjo 15,2 cm ilgio ašmenimis įtveriamasis peilis.

Kituose kapuose įkapių maža, o 9 kapuose jų visai nerasta. Viso rastas 61 daiktelis. Daugiausia (25 vienetai) rasta gintarinių karolių. Iš kitų įkapių minėtinos 6 apyrankės, 5 smeigtukai, 4 segės, 4 versptukai, 3 maži puodeliai ir t.t.

14 kapų buvo apdėta akmenų vainikais. 9 kapai, atrodo, žemės paviršiuje buvę pažymėti paminkliniais akmenimis, kurių dalis stovėjusi ant akmeninių grindinėlių. Prie kapo Nr. 10 buvęs pastatytas medinis stulpas - paminklas, po kurio galu rasti 8 maži akmenėliai.

Griaučiai visai sunykę, keliuose kapuose rasti tik dantų emalės likučiai.

Visame tyrinėtame plote 0,40-0,50 m gylyje rasta 14 titnago skelčių ir viena ilgalaikė ugniavietė. Tai rodytų, kad prieš supilant pilkapius, čia kurį laiką būta sodybvietės.

Eugenijus Jovaiša

DAUGLAUKIO PLOKŠTINIS KAPINYNAS

VVPI TSRS istorijos katedra 1984-1985 m. tyrė II-III amžių plokštinį kapinyną, esantį Tauragės rajono P dalyje, kairiajame Jūros upės krante, Daug-

laukio kaime. Paminklas pradėtas tyrinėti 1983 m. MMT (žr.: ATL 1982 ir 1983 metais. V., 1984, p. 70–72).

Š, ŠV ir PR kapinyno dalyse ištirta 12 plotų – iš viso 342 m^2, rasta 16 nedegintų mirusiųjų kapų (Nr. 13–28): 4 kapuose palaidotos moterys (k. Nr. 13, 14, 18, 25), 6 vyrai (k. Nr. 15, 19, 20, 21, 24, 27), 2 – vaikai (k. Nr. 16, 22), 4 kapuose palaidotųjų lytis nenustatyta. Pasaulio šalių atžvilgiu moterys orientuotos į ŠV 280°, PR 100°, ŠR 85°, PV 200°, vyrai – į Š, ŠR 5°, 15°, 25°, ŠV 350°, vaikai – į R, Š. Kaip matyti, tik vyrai dažniau laidoti galva į Š.

Kapai buvę 1,02–1,70 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Laidota pailgose (1,96x0,64 – 2,23x1,50 m dydžio) duobėse užapvalintais galais. Jose gausu medžio angliukų. Kapuose Nr. 16, 21 išliko ryškių skobtinių karstų liekanų: vaiko karstas (kapas Nr. 16) buvęs 1,18x0,21 m, vyro (kapas Nr. 21) – 1,70x0,60 m dydžio. Kapų Nr. 15, 27 duobių dugne rasta taisyklingai padėtų akmenų. Pirmajame akmuo buvo padėtas kairėje viršūgalvio pusėje, antrajame – du akmenys abipus viršūgalvio. Nustatyti mirusiųjų padėtį kape nepavyko – griaučiai beveik visai sunykę.

Kapai turtingi įkapėmis. Gausiai rasta kaklo papuošalų – 4 antkaklės kūginiais galais, 1 vėrinys, sudarytas iš žalvarinių lietų kabučių, kitas – iš žalvarinių įvijų, 4 emalio ir stiklo karolių vėriniai. Rankų papuošalų tarpe 11 juostinių ir 2 įvijinės apyrankės, 4 žiedai (3 juostiniai ir 1 įvijinis). Rastos 9 žalvarinės segės: 6 laiptelinės atvira ir uždara įvija, 1 kiaurarašlė, 1 lenkta kojele ir 1 pergniaužtinė su ąsele kabučiams. Atsitiktinai kapinyne rasta ir žalvarinė akinė segė. 12 kapuose rastųjų smeigtukų yra trijų tipų – 5 žalvariniai riūniai, 3 žalvariniai statinėliniai ir 4 geležiniai lazdeliniai.

Kapinyne rasta retų Lietuvos senojo geležies amžiaus dirbinių. Išsiskiria antkaklė kūginiais galais su kabučiais (kapas Nr. 25), žalvarinė laiptelinė

segė, kurios paviršius puoštas ornamentuotomis sidabrinėmis plokštelėmis (kapas Nr. 16), alavu padengta kiauraraštė segė su kabučiais (k. Nr. 14) (analizę atliko LTSR dailės muziejaus Restauravimo-konservavimo centro vyr. moksl. bendradarbė J. Petrauskienė), pergniaužtinė segė su ąsele kabučiams (k. Nr. 23).

Darbo įrankių moterų kapuose rasta mažai - tik yla kape Nr. 13. Vyrų kapai darbo įrankiais ir ginklais turtingesni: 5 įmoviniai ietigaliai ir 1 antskydis. Pastarasis kape Nr. 19 yra gerai išlikęs. Pravartu plačiau ties šio kapo radiniais apsistoti.

Pirmosios žinios apie skydų radinius skirtinos XIX a. pabaigai, kai A. Becenbergeris ir A. Jenčas jų rado Aukšikiemių ir Šernų plokštiniuose kapynuose vakarų Lietuvoje. Tarybiniais metais skydų klausimu pasirodė E. Radzvilovaitės straipsnis, kuriame apibendrinti ir suklasifikuoti II-VIII a. lietuvių genčių naudoti skydai. Vėliau papildytas radimviečių sąrašas paskelbtas "Lietuvos TSR archeologijos atlaso" IV-je knygoje (V., 1978). Iš šių darbų nesunku įsitikinti, jog skydai yra gana reti mūsų III-IV a. archeologijos medžiagoje.

Karys buvo palaidotas 1,08 m gylyje nuo žemės paviršiaus. Buvęs įsuptas į maršką, krūtinės srityje suseg tą lazdeliniu smeigtuku. Dešinėje galvos pusėje mirusiajam padėjo skydą. Ant jo padėjo ir kitus ginklus - ietį, kurios ietigalis dengė skydą, kovos peilį ir mažesnį peiliuką, įmovinį kirvį. Šalia ginklų į kapą įdėjo varinį Romos imperijos sesterciją.

Palaidojimo laiką ir nusako moneta. Ji palyginti gerai išlikusi, tai Faustinos I (mirė 141 m.e.m.) pomirtinio kalimo sestercijus. Manoma, jog šios monetos Lietuvos teritoriją pasiekė ir paplito II a. pab. - III a. I pusėje.

Antskydis cilindro formos pagrindu su smailėjančia profiliuota viršūne. Išlikusi tvirtinimo vinutė leidžia manyti, jog medinė skydo dalis buvusi 2,2 cm storio, o prie rankos jis buvo tvirtinamas odoniu diržu su geležine sagtimi.

Pagal E. Radzvilovaitės sudarytą antskrydžių klasifikaciją yra 4 tipai, žinoma 17 radimo vietų (turimi omenyje tik II-IV a. skydai). Vienok, kaip taisyklė, antskydžiai išlikę fragmentiškai - dažnai negalima nustatyti ir jų formos. Geriau išlikę antskydžiai tik iš II-III a. Palangos, III a. Lazdininkų, III-IV a. Stragnų ir Šernų bei IV a. pabaigos Seilūnų kapų. Jų tarpe tikslių atitikmenų Dauglaukio antskydžiui nėra. Jis yra artimas 3-jo tipo (antskydžiai su cilindro formos smailėjančia ir nupjauta viršūne) antskydžių iš Seilūnų, nors Seilūnų antskydis yra vėlyvesnis. Analogas Dauglaukio antskydžiui yra I-IV a. prūsų archeologinėje medžiagoje. Tai I-II a. antskydis iš Alt-Muntoven vietovės (Gaerte W. Urgeschichte Ostpreussens. - Königsberg, 1929, pav. 149 d.).

II-III a. Dauglaukio kapinynas skirtinas Nemuno deltos plokštinių kapinynų grupei. Kapo įrengimo, materialinės kultūros požiūriu jis yra artimas ir ankstyviesiems vidurio Lietuvos I-IV a. plokštiniams kapinynams.

Vytautas Kazakevičius

KALNIŠKIŲ PLOKŠTINIO KAPINYNO TYRINĖJIMAI 1985 M.

Kalniškių kapinynas yra Raseinių raj., Verėduvos apyl., apie 1,5 km į V nuo Ariogalos, P kaimo dalyje, ant dešiniojo bevardžio upelio kranto (Dubysos dešinysis intakas). Jis žinomas nuo 1935-1937 m., kada kapinyno teritorijoje pradėjus kasti bulviarūsius, buvo rasta žmonių kaulų ir žalvarinių bei geležinių archeologinių dirbinių. Dalis jų pateko į Kauno Vytauto Didžiojo kultūros ir Kėdainių kraštotyros muziejus.

1985 m. MAII kapinyne ištyrė 400 m^2 plotą, ati-